
Vergaderjaar 2024-2025

---

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 21501

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld ... 2025

De vaste commissie voor Financiën heeft op 15 januari 2025 vragen en opmerkingen aan de minister van Financiën voorgelegd over onder meer de brief van 19 december 2024 met de geannoteerde agenda voor de vergaderingen van de Eurogroep en Ecofinraad op 20 en 21 januari 2025 en de brief van 10 januari 2025 met een aanvulling op die geannoteerde agenda (Kamerstuk 21501-07, nrs. 2084 en 2087).

De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van ..... Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Nijhof-Leeuw

De griffier van de commissie,
Weeber

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie**

De leden van de PVV-fractie merken op dat de steeds verdere Europese expansie onder het Pools voorzitterschap niet terugkomt in de geannoteerde agenda van de Eurogroep en de Ecofinraad van 20 en 21 januari 2025. In het programma van het Poolse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie (Programme of the Polish Presidency of the Council of the European Union) staat op pagina 10 dat uitbreiding wordt beschouwd als het beste instrument om vrede, democratie, de rechtsstaat en welvaart te bevorderen. Op de daaropvolgende pagina wordt zelfs het belang benadrukt van het voortzetten van een constructieve dialoog met Turkije als kandidaat-lidstaat. Heeft de minister hiervan kennisgenomen? De leden van de PVV-fractie vragen de minister om ondubbelzinnig duidelijk te maken dat de Europese Unie moet afzien van verdere uitbreiding en direct moet stoppen met gesprekken met regimes zoals dat van Erdogan. Deze leden verzoeken de minister bovendien om het standpunt van Nederland binnen de Raad helder te verwoorden en te verdedigen, namelijk dat verdere uitbreiding geen bijdrage levert aan de versterking van de Unie, maar eerder verdeeldheid en instabiliteit kan veroorzaken.

De leden van de PVV-fractie vragen wat de daadwerkelijke meerwaarde is van de digitale euro, met name welke unieke rol deze vervult binnen het huidige betalingslandschap die niet reeds wordt ingevuld door contant geld of betaalkaarten. Daarnaast verzoeken deze leden de minister om te verduidelijken waarom een digitale euro noodzakelijk zou zijn en welke problemen in het betalingsverkeer hiermee specifiek worden opgelost.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie delen de mening van het kabinet dat een zorgvuldige procedure omtrent de invoering van een digitale euro belangrijker is dan de snelheid waarmee dat zou moeten gebeuren. Ook de aandacht in de besprekingen voor het waarborgen van de privacy van Europese burgers is in de ogen van deze leden een belangrijk gegeven. Genoemde onderwerpen die nog uitonderhandeld moeten worden zijn de kostenverdeling en de aanhoudingslimieten. Wat is de inzet van Nederland in deze onderhandelingen?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zijn blij met de inzet van Nederland op een verdere integratie van de Europese energiemarkt. Dat is in het belang van stabiele en betaalbare energievoorziening. Hoe verhoudt dit doel zich ten opzichte van de wens van het kabinet om de Duitse tak van TenneT te verkopen? Hoe kan Nederland bijdragen aan het verder integreren van de energiemarkten? Deze leden constateren dat de minister aangeeft niets te zien in prijslimieten. Deelt de minister de mening van deze leden dat in uiterste gevallen een prijslimiet juist wenselijk kan zijn, zoals tijdens de extreme energieprijzen in 2022? Is hij het met deze leden eens dat dit ook mogelijk moet zijn wanneer de Europese markt in de toekomst sterker is geïntegreerd?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie constateren dat de minister als inzet bij de macro-economische ontwikkelingen benoemt dat de houdbaarheid van overheidsfinanciën een blijvende prioriteit moet zijn. Hoe verhoudt deze uitspraak zich tot de tik op de vingers die de Europese Commissie in september 2024 gaf voor het niet halen van de begrotingsnormen op de middellange termijn? Tegelijkertijd, zo merken deze leden op, hamert de minister op het belang van het versterken van de innovatie in Europa en het concurrerend maken van onze economieën. Wat vindt de minister belangrijker, dat landen investeren in innovatie en economische concurrentiekracht zoals het rapport Draghi voorschrijft, of dat ze bezuinigen om de begrotingsnormen te halen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de stukken die zijn geagendeerd voor het schriftelijk overleg over de Eurogroep/Ecofinraad en hebben daarover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat één van de prioriteiten van de Europese Commissie is het verminderen van de administratieve lasten voor met name kleine en middelgrote ondernemingen. Hoge administratieve lasten werd ook al gesignaleerd als probleem door Draghi in zijn omvangrijke rapport. Eerder heeft eurocommissaris Frans Timmermans ook al de opdracht gekregen excessieve administratieve lasten terug te dringen, in de zogenaamde Better Regulation-richtsnoeren.

Wat zijn de resultaten van de uitvoering van deze Better Regulation-richtsnoeren? Hoe gaat de minister erop toezien dat de belofte van lagere administratieve lasten door de nieuwe Europese Commissie wordt waargemaakt? Richt de Nederlandse inzet tijdens onderhandelingen over lagere administratieve lasten zich nog toe op bepaalde sectoren of beleidsdomeinen en zo ja, welke en waarom deze sectoren of beleidsdomeinen? Sluit Nederland zich aan bij de recente oproep van de Duitse bondskanselier Scholz voor versimpeling van de Corporate Sustainability Reporting-richtlijn (CSRD), de taxonomie-verordeningen en Corporate Sustainability Due Dilligence-verordening (CSDDD)? Hoe gaat de Europese Commissie concreet invulling geven aan de vermindering van de administratieve lasten en de regeldruk? Gaat het dan vooral om nieuwe wet- en regelgeving? Of gaat er ook gekeken worden naar het schrappen van bestaande regels?

De leden van de VVD-fractie vinden het concurrentievermogen, investerings- en vestigingsklimaat cruciaal. Ook de verbetering van de energieonafhankelijkheid en het doorzetten van de energietransitie zijn prioriteiten, evenals budgettaire stabiliteit, hervormingen, en investeringen. De leden van de VVD-fractie vinden dat moet worden ingezet op de kapitaalmarktunie en dat dit snel handen en voeten moet krijgen. De leden van de VVD-fractie vinden dat het kabinet nog wel abstract blijft over het adresseren van de hoge energieprijzen voor bedrijven en huishoudens. In het rapport van Draghi was dit immers ook één van de belangrijkste aanbevelingen.

Wat gaat het kabinet concreet betekenen als het gaat over de energieprijzen voor bedrijven en huishoudens? Kan worden uitgelegd waarom niet wordt ingezet op de verlaging van de energiebelasting? Tevens vragen de leden van de VVD-fractie hoe het kabinet het punt van de lage (arbeids-)productiviteit van de Europese Unie aan de orde gaat stellen. Welke oplossingen ziet het kabinet daarvoor in Europees verband?

De leden van de VVD-fractie hechten net als het kabinet meer waarde aan kwaliteit dan aan snelheid bij de ontwikkeling van een mogelijke digitale euro. Deze leden willen weten of dit ook het geval is bij de Europese Commissie.

De leden van de VVD-fractie lezen dat Nederland zich bij de totstandkoming van de digitale euro inspant om de Europese Centrale Bank (ECB) niet de bevoegdheid te geven de rol over de grootte van de digitale euro in het financiële stelsel te bepalen zonder politiek besluit vooraf. Hoe groot acht de minister de kans dat deze wens wordt verwezenlijkt? Daarnaast zullen een deel van de kosten die de ECB maakt voor de digitale euro worden doorberekend aan de handelaren in de digitale euro. De ECB wil deze doorberekening wel begrenzen. Is er al zicht op hoe deze begrenzing vorm gaat krijgen? Tot slot zou rente op de digitale euro uitgesloten worden. Zou rente op de digitale euro banken echter niet kunnen aanzetten om renteverhogingen sneller door te voeren, terwijl de rentes op spaarrekeningen in Nederland nu laag zijn en de Autoriteit Consument & Markt (ACM) concludeerde dat er te weinig concurrentie is op de spaarmarkt?

De leden van de VVD-fractie willen ook dat het kabinet inzet op het verlagen van de kosten voor de digitale euro. Het gaat dan enerzijds om de implementatiekosten, maar ook over de structurele, dan wel doorlopende kosten voor betaaldienstverleners en handelaren (bijvoorbeeld winkeliers). De kosten van het betalingsverkeer in Nederland zijn laag en dat willen de leden van de VVD-fractie graag zo houden. Wat is de inzet van het kabinet op dit punt? Nederland is kritisch op onderdelen van het kostenmodel. Maar welke mogelijkheden ziet het kabinet concreet? Wat is het krachtenveld op dit punt?

De leden van de VVD-fractie lezen eveneens dat het kabinet zich kan vinden in de beoordeling van de Europese Commissie over de budgettaire structurele plannen en de buitensporig tekortprocedure. De leden van de VVD-fractie vinden handhaving van de herziene Europese begrotingsregels van cruciaal belang. Een tik op de vinger van de Europese Commissie voor de middellange termijn voor Nederland vinden de leden slecht uitlegbaar. Landen als Italië en Frankrijk hebben op de middellange termijn nog een fors hogere staatsschuld en geen geloofwaardig pad van afbouw.

De leden van de VVD-fractie maken zich zorgen over Frankrijk. De politieke situatie sinds het vertrek van premier Barnier en het besluit om de begroting van het afgelopen jaar te verleggen zorgen niet voor echte fundamentele oplossingen voor de financiële problemen in Frankrijk. De leden maken zich zorgen over de hoge rente op de staatsschuld en de afwaardering van de ratingagencies (AA3) van Frankrijk.

De leden van de VVD-fractie hebben nog een aantal opmerkingen over het Herfstpakket Europees Semester 2025, met name het voorstel voor de aanbevelingen van de Raad voor het economisch beleid van de eurozone. In zijn algemeenheid vinden de leden van de VVD-fractie de aanbevelingen en de appreciatie nog weinig concreet. Onduidelijk is wat sommige in gaan houden of betekenen. Deze leden vragen derhalve een nadere inkleuring van de verschillende onderdelen.

De leden van de VVD-fractie kijken verder ook uit naar de concrete invulling van de minister voor de plannen van de kapitaalmarktunie. Deze leden willen de financiering van bedrijven, met name MKB, innovatie, startups/scaleups verbeteren. Dat moet het doel zijn. Deze leden lezen dat het kabinet ook wil kijken naar het standaardiseren van het ondernemingsrecht, faillissementsrecht of jaarverslaggeving. Eerder was het kabinet hier terecht kritisch over, vanwege de grote gevolgen en implicaties. Wat bedoelt het kabinet daar concreet mee? Wat zijn de gevolgen voor bedrijven? Hoe worden ondernemers ook betrokken bij de plannen? Is het kabinet bereid om tijdig een impact assessment te laten uitvoeren? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet wil werken aan een Europees depositogarantiestelsel (EDIS). Voor de VVD-fractie staat voorop dat er eerst stappen gezet moeten worden als het gaat om risicoreductie, met name op het gebied van de risico's voor staatsobligaties op bankbalansen. Is dit ook de volgorde die het kabinet wil aanhouden?

Wat zijn de concrete plannen voor het verhogen van de productiviteit? Wat zijn de knoppen waaraan je kan draaien om de arbeidsproductiviteit te verhogen volgens het kabinet? Hoe kijkt het kabinet ook naar de toekomstige ontwikkeling van AI in relatie tot het economisch beleid van de eurozone en hoe kunnen de gevolgen daarvan voor de arbeidsmarkt en de economie ook worden benut en indien negatief gemitigeerd? Wat is de nationale agenda op dit punt kabinetsbreed?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Europese Commissie verdere stappen wil nemen ter verdieping van de economische en monetaire unie (EMU). Zeker hierbij geldt dat het volstrekt onduidelijk is wat daar precies mee bedoeld wordt. Kan nader worden geduïd wat de Europese Commissie daarmee wil gaan doen aan concrete voorstellen en wat de kabinetsappreciatie daarvan is?

De leden van de VVD-fractie lezen dat Nederland een non-paper over e-commercezendingen heeft ingebracht en onderschrijven het belang hiervan. Deze leden zijn van mening dat de stroom van zo'n miljard pakketjes per jaar, voornamelijk afkomstig uit China, zorgt voor een flinke

werkdruk bij de Douane en oneerlijke concurrentie voor Nederlandse ondernemers. De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre de verwachting is dat andere landen dit voorstel kunnen steunen. Is bekend of zij tegen dezelfde problemen aanlopen? Is daarnaast ook een inschatting te geven in welke mate de hoeveelheid pakketjes zou teruglopen als dit voorstel wordt omarmd? Wat betekent dit voor de werkdruk van de Douane?

Tot slot willen de leden van de VVD-fractie weten wanneer de inzet van het Nederlandse kabinet voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK) verschijnt. Het afbetalen van het subsidiedeel van het Herstel en – Veerkracht plan (HVP) vanaf 2028 is nog niet geregeld door het kabinet. Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat Nederland haar korting behoudt? Hoe gaat de minister zich inzetten om de gemaakte afspraak in het Hoofdlijnenakkoord over een extra korting te realiseren?

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de voor dit schriftelijk overleg geagendeerde stukken. Deze leden hebben daarover een aantal opmerkingen en vragen.

De leden van de NSC-fractie vragen allereerst wat de visie van de minister is op de claim van president Trump op Groenland? Deelt de minister de mening van de leden van de NSC-fractie dat Groenland voor de Europese Unie behouden moet blijven? Is de minister bereid om in EU-verband te pleiten voor een Europees investeringspakket voor Groenland teneinde de daar aanwezige grondstoffen in te kunnen zetten voor een duurzamere energietransitie en de strategische onafhankelijkheid van Europa?

De leden van de NSC-fractie begrijpen dat het Poolse voorzitterschap dat op 1 januari 2025 is begonnen, inzet op “security” als leidend principe. Deze leden steunen dit beginsel, gezien de onzekere geopolitieke situatie. Het aangaan van nog meer gemeenschappelijke schulden op EU-niveau wijzen deze leden echter af. Dit leidt in de ogen van deze leden op termijn tot een Europese superstaat met geheel eigen financiële middelen, die geleend worden op de kapitaalmarkt, maar later terugbetaald moeten worden door de lidstaten. Deelt de minister de mening dat de Europese Unie geen schuldenunie moet worden?

Het Europe Next Level programma van 2020, met 750 miljard euro op de kapitaalmarkten geleend geld, werd destijds aangekondigd als “absoluut eenmalig”, vanwege de uitzonderlijke coronacrisis. Echter, het rapport van Draghi, de voorstellen van Macron en nu weer het voorstel van Polen, om Defensie-uitgaven te financieren met gemeenschappelijke leningen op EU-niveau, wijzen erop dat in 2020 toch de toon gezet is voor een nieuwe trend. Hoe kijkt de minister aan

tegen deze trend om de Europese Unie steeds groter te maken met supranationale leningen op de kapitaalmarkt?

De leden van de NSC-fractie merken op dat het in het kader van het thema security het van belang is om geheel onafhankelijk te worden van Russisch gas. Hongarije, Oostenrijk en Slowakije zijn echter nog steeds afhankelijk van Russisch gas. Wat kan de minister in EU-verband doen om deze landen van het Russische gas af te krijgen? Is het verbruik van Russisch gas in Nederland inmiddels teruggebracht tot nul? Zo nee, waarom niet?

De leden van de NSC-fractie vragen of het instellen van een speciale taskforce door Von der Leyen betekent dat de Europese Commissie het rapport-Draghi al heeft omarmd als haar eigen standpunt. Of is dit slechts gedeeltelijk zo en op welke punten dan? Is de Europese Commissie ook voorstander van nog meer gemeenschappelijke leningen? Betekent 800 miljard euro per jaar, zoals Draghi voorstelt, dat Nederland zo'n 40 miljard euro extra zou moeten uitgeven aan innovatie? Zo nee, om welk jaarlijks bedrag gaat het dan?

De leden van de NSC-fractie vragen verder of de minister de mening deelt dat innovatie niet top-down met overheidsgeld kan worden afgedwongen, maar voort moet komen uit bottom-up initiatieven van het bedrijfsleven, kennisinstituten en de wetenschap.

Deze leden vragen voorts of de aanpak van Draghi meer gemeen heeft met de methode van het Fonds Economische Structuurversterking (FES) (1995-2010) of met de methode van het Nationaal Groeifonds (2019 tot nu)? Klopt het dat de effectiviteit van beide methodes onduidelijk is? Deelt de minister de mening dat blind met overheidsgeld strooien de achterstand in economische groei op de Verenigde Staten en China niet zal doen afnemen?

De leden van de NSC-fractie vragen verder wat de resultaten tot nu toe zijn van het Better Regulation-programma, dat in 2014 onder leiding van eurocommissaris Timmermans van start is gegaan? Wordt de "one in one out" regel in de praktijk structureel toegepast? Hoeveel heeft dit opgeleverd in termen van minder administratieve lasten?

Wat is de inzet van het kabinet voor de in de Boedapestverklaring aangekondigde "versimpelingsrevolutie"? Wat is de Nederlandse positie ten aanzien van het eventueel vertragen en aanpassen van verplichtingen op gebied van financiële verslaggeving (en specifiek de CSRD), zoals Duitsland voorstelt?

Wat is de inzet van het kabinet voor de gezamenlijke verklaringen voor de beleidsprioriteiten voor komend jaar en voor 2025-2029?

Hoe komt het dat de economische groei in de eurozone stelselmatig lager lijkt te zijn dan buiten de eurozone (in

2024: 0,8 procent versus. 0,9 procent)? De euro werd toch juist opgericht om een hogere economische groei te realiseren?

Klopt de voorspelling van de Europese Commissie over de geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP) nog wel voor Nederland? De Europese Commissie gaat uit van 3,2 procent in 2024, terwijl in november en december 3,8 procent en 4,1 procent was volgens de HICP-definitie. Zal deze voorspelling dus moeten worden bijgesteld? Zullen dan ook de inflatie voor 2025 en 2026 (2,1 procent en 1,9 procent) ook naar boven moeten worden bijgesteld? Welke onderverdeling voor de 3,2 procent inflatie kan de minister maken in termen van vraaginflatie, (loon)kosteninflatie en winstinflatie? Deze inflatiesoorten vereisen immers toch eigenlijk ieder een andere aanpak?

De leden van de NSC-fractie vragen wat de minister gaat doen om de inflatie te beteugelen. Klopt het dat de opkoopprogramma's (APP en PEPP) van de ECB en het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB), waaronder De Nederlandsche Bank (DNB), in 2015 gestart zijn om de inflatie omhoog te krijgen? Klopt het dan ook dat het versneld afbouwen van de obligatieportefeuille (tapering) tot het tegenovergestelde zou moeten leiden, namelijk lagere inflatie? Het (indirect) plaatsen van staatsobligaties bij banken in ruil voor liquiditeit zou volgens de Fisher-vergelijking ($M*V=P*T$) moeten leiden tot een lagere hoeveelheid geld in omloop en dus tot lagere inflatie. Kan de minister hier zijn visie op geven als macro-econoom? Kan de minister dit bespreken met de president van DNB, de heer Knot?

Klopt het dat het versneld afbouwen van de obligatieportefeuille, als methode om de inflatie omlaag te krijgen, tot minder maatschappelijke kosten leidt dan de traditionele beleidsinstrumenten zoals renteverhogingen, loonmatiging en winstmatiging?

Klopt het dat de Euro Area Recommendations (EAR) van de Europese Commissie heel erg "hoog over" zijn en voor Nederland niet tot praktische gevolgen zullen leiden? Klopt het dat deze EAR in grote lijnen overeenkomen met het Competitiveness Compass?

Kan de minister toelichten waarom het kabinet het Nederlandse overschot op de lopende rekening al jarenlang niet als een probleem ziet, terwijl de Europese Commissie dit identificeert als een macro-economische onevenwichtigheid met risico's voor de financiële stabiliteit? Waar komt dit verschil in interpretatie vandaan?

Klopt het, zo vragen de leden van de NSC-fractie voorts, dat een overschot van tien procent van het bruto binnenlands product (bbp) op de lopende rekening een teken is van een sterke concurrentiepositie van Nederland binnen de Europese Unie? En dat het daarom logisch is dat Nederland geen actief beleid voert op het terugdringen van het overschot? Zijn het niet juist de andere lidstaten, die een tekort op de

lopende rekening hebben, die meer hervormingen zouden moeten doorvoeren om hun concurrentiepositie te versterken? En als gevolg daarvan hun tekort op hun lopende rekening terug kunnen brengen? Kortom, zouden de AER zich niet vooral moeten richten op de tekortlanden en niet op de overschotlanden?

Klopt het dat het hoge overschot op de lopende rekening een meer dan voldoende compensatie vormt voor de hoge private schulden in Nederland? En dat dus het verder versoberen van de hypotheekaf trek overbodig en contraproductief is, onder meer vanwege het negatieve vertrouwenseffect? Waarom bemoeit de Europese Unie zich hier dan zo nadrukkelijk mee?

De leden van de NSC-fractie merken op dat de ECB eind 2025 een besluit wil nemen over de publieke digitale euro. Tegelijkertijd verwacht de minister dat er dan nog geen politiek besluit zal liggen in Brussel. Waarop baseert de minister dit? De Europese centrale banken binnen het ESCB hebben toch inmiddels de conclusie getrokken dat de digitale euro technisch mogelijk is?

In hoeverre verschilt de digitale euro eigenlijk van de girale euro? Zal de mogelijkheid om digitale euro's aan te houden bij DNB gratis aangeboden worden? Kan op deze manier worden gewaarborgd dat iedere Nederlander beschikt over ten minste één kostenvrije betaalrekening, zoals dit feitelijk jarenlang het geval is geweest? Deelt de minister de mening dat het steeds duurder worden van een betaalrekening een onwenselijke hindernis is in het deelnemen aan het maatschappelijke en betalingsverkeer?

Betekent de eventuele komst van de offline digitale euro eigenlijk de terugkeer van de chipknip, zoals deze tot 2015 bestond? Waarom is deze eigenlijk in 2015 door de banken afgeschaft, nu deze vorm van geld net als contant geld bijna volledig privacy-proof is? Waarom wordt voorgesteld om een maximum hoeveelheid digitale euro's in te stellen van 3000 tot 4000 euro's? Immers indien geen rente wordt betaald op digitale euro's, zullen de meeste consumenten het grootste deel van hun geld toch stallen bij een bank die wel rente betaalt? Is hier geen sprake van een onnodig dubbel slot op de deur?

Aan de andere kant: hoe draagt het uitsluiten van een positieve rente op digitale euro-tegoeden bij aan het beschermen van de financiële stabiliteit, nu al houderlimieten worden voorzien? Zou directe rente op digitale euro-tegoeden een instrument kunnen zijn om commerciële banken aan te zetten renteverhogingen sneller door te berekenen aan hun klanten, ook in licht van de bevindingen van de ACM in haar rapport Concurrentie op de Nederlandse spaarmarkt van 16 juli 2024?

Is de minister het eens met automatische koppeling van bankrekeningen aan de wallet (watervalmechanisme) en hoe wil hij waarborgen dat burgers hier indien gewenst van kunnen afzien?

De leden van de NSC-fractie vragen voorts wat er momenteel in de Raad voorligt ten aanzien van de begrenzing van de kostendoorberekening van betaaldienstverleners aan handelaren. Wat is daarbij de Nederlandse inzet?

Welke basisdiensten met betrekking voor de digitale euro blijven voor burgers gratis?

Kan de minister een geactualiseerde inschatting maken van de kosten voor de digitale euro voor de verschillende partijen, zoals de ECB, DNB, banken, handelaren en consumenten, uitgesplitst naar implementatiekosten en operationele kosten?

Welke gevolgen hebben deze kosten voor de winstuitkeringen van centrale banken?

In welke gevallen wil het kabinet kunnen afwijken van de acceptatieplicht voor de digitale euro?

In hoeverre voldoet een wholesale digitale euro via de Target-diensten van het Eurosysteem aan het advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken om bij de ontwikkeling van een digitale euro de geopolitieke dimensie in het ontwerp mee te nemen en bij de ontwikkeling de nadruk te leggen op het grensoverschrijdende betalingsverkeer tussen grote financiële instellingen en dienstverleners (het groothandel-segment)?

De leden van de NSC-fractie hebben vragen naar aanleiding van de meerjarige budgettaire-structurele plannen voor de middellange termijn (BSPMT).

Hoe additioneel zijn de hervormingen en investeringen in het Franse BSPMT ten opzichte van het herstel- en veerkrachtplan? Hoe verhoudt een eventuele (gedeeltelijk) terugdraaiing van de pensioenverhoging zich tot schuldhoudbaarheid en de Franse hervormingsverplichtingen in het HVP en het BPSMT?

Hoe beoordeelt de Europese Commissie of sprake is van hetzelfde “ambitieniveau” wanneer een lidstaat een nieuw plan indient? Hoe beoordeelt het kabinet dit? Wordt het meegenomen als belangrijke bestaande hervormingen, die weliswaar niet in het plan staan maar bijvoorbeeld wel dezelfde groeibevorderende en schuldreducerende doelstelling hebben, worden teruggedraaid?

De leden van de NSC-fractie vragen of de minister (contouren van) de “passende alternatieven” voor rekeningrijden, de energiebelastinghervorming en andere maatregelen die niet meer doorgaan, waarover hij met de Commissie in gesprek is, kan toelichten. Op welke manier wordt de Kamer hierbij betrokken op een manier dat zij nog invloed kan uitoefenen op de te maken keuzes?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de voor het schriftelijk overleg geagendeerde stukken. Deze leden hebben daarover op dit moment geen vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen voor voorliggende stukken. Deze leden hebben daarover enkele vragen.

De leden van de SGP-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat de ontwikkelingen rond de digitale euro digitale euro langzaam gaan. Welk tijdsplan ziet de minister voor zich als het in de invoering van de digitale euro gaat? Daarnaast vragen de leden van de SGP-fractie of en hoe er voortdurend wordt bezien of de invoering van de digitale euro echt nodig is. Wat is de inzet van het kabinet daarbij?

De leden van de SGP-fractie lezen dat het kabinet voornemens is om diverse maatregelen uit het Nederlandse HVP te wijzigen. Welke wijzigingen gaat de minister indienen? En hoe wordt de Kamer betrokken bij de inhoud van deze wijzigingen?

De leden van de SGP-fractie zijn verheugd om te lezen dat zowel het voorzitterschap als de Europese Commissie wil werken aan een versimpeling van regelgeving en het terugdringen van administratieve lasten. Deze leden vernemen graag de inzet van de minister in dit dossier. Welke doelen heeft de minister hierbij voor ogen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe dit kabinet precies staat tegenover central bank digital currency (CBDC) en meer specifiek tegenover de digitale euro van de ECB. Zet het kabinet zich in overeenkomstig aangenomen moties, zoals de motie Grinwis-Heinen (Kamerstuk 27863, nr. 114) om de aanvankelijke voorkeur voor een account-based toepassing inzake de digitale euro te laten varen en nadrukkelijk open te staan en zich in te zetten voor alternatieven, zoals een token-based oplossing?

Nederland heeft in september 2024 pas de eerste 1,3 miljard euro uit het Coronaherstelfonds ontvangen van de in totaal 5,4 miljard euro. In hoeverre is er zicht op dat ons land ook de resterende 4,1 miljard euro zal ontvangen? En wanneer dan? Of lopen we nog middelen mis vanwege wel toegezegde, maar niet doorgevoerde, dan wel weggestemde maatregelen? Welk bedrag dreigt Nederland eventueel mis te lopen? Welke inspanning getroost het kabinet zich om de volledige 5,4 miljard euro binnen te halen? Welke hervorming is het kabinet bereid door te voeren om de ontvangst van de gehele 5,4 miljard euro veilig te stellen?

Sowieso hebben de leden van de ChristenUnie-fractie de vraag welke structurele hervormingen Nederland bereid is

zelf door te voeren, dit met het oog op het feit dat dit kabinet andere landen aanmoedigt deze ook door te voeren. Kan de minister daarop ingaan?

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn het met het kabinet eens dat afbouw van de energieafhankelijkheid zeer urgent en noodzakelijk is. Vraag is wel wat Nederland bereid is op tafel te leggen in eigen land om de daarvoor cruciale warmtetransitie verder te brengen. Zo lang alle aanlegkosten van warmtenetten worden gesocialiseerd over de gebruikers van sec warmte, komt de warmtetransitie niet van de grond, of we de WCW (Wet collectieve warmtevoorziening) nu aannemen of niet. Dit kan het ministerie van Klimaat en Groene Groei niet oplossen zonder de hulp van het ministerie van Financiën. Anders blijft Nederland nog decennia mega-afhankelijk, eerst van Russisch gas en nu van dure en klimaatonvriendelijke LNG uit Qatar en de Verenigde Staten, met alle gevolgen van dien. Erkent de minister dat er significant geld bij moet om de warmtetransitie op gang te krijgen, dan wel dat de aanlegkosten niet alleen gesocialiseerd kunnen worden over sec de afnemers van warmte? Wat is de minister bereid te doen om de Nederlandse energieafhankelijkheid zo spoedig mogelijk te verminderen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

De leden van de Volt-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de onderhavige stukken voor het schriftelijk overleg Eurogroep en Ecofinraad. Deze leden hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de Volt-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het werkprogramma van het Poolse voorzitterschap. Deze leden zijn verheugd dat Polen de discussie omtrent defensie-investeringen op gang wil brengen. Hierover hebben de leden van de Volt-fractie de volgende vragen. Kan het kabinet een appreciatie geven over het gebruik van eurobonds voor defensie-uitgaven en hierbij ingaan op de voordelen die dit kan hebben voor onder andere het opschalen van de defensie-industrie?

In de Financial Times van 5 december 2024 lazen de leden van de Volt-fractie dat er wordt gediscussieerd over gemeenschappelijk schulden aangaan voor defensie-uitgaven, maar dat dit ten opzichte van vorige discussies over eurobonds voor defensie-uitgaven, op vrijwillige basis is. Kan de minister aangeven of het kabinet hier voorstander van is zijn en of kabinet bereid is aan dit mogelijke fonds deel te nemen? Zo niet, waarom niet? Zo ja, waarom wel? Voortbordurend op het al dan niet gebruik maken van eurobonds voor gemeenschappelijke publieke uitgaven vragen de leden van de Volt-fractie of het kabinet vijf voordelen van eurobonds uiteen kan zetten en daarbij ingaan wholesale-variant op de gevolgen voor de financiële

stabiliteit in de eurozone, de voordelen met betrekking tot de kapitaalmarktunie en het concurrentievermogen.

De leden van de Volt-fractie lezen dat de digitale euro een prioriteit is van het Poolse voorzitterschap. De leden van de Volt-fractie zien de digitale euro als een versterking van de internationale rol van de Euro. Deze leden zijn daarom voorstander van de waarbij de digitale euro ook een wettig betaalmiddel wordt voor (groot)bedrijven. Om de internationale rol te versterken is de motie van het lid Dassen over in Europees verband pleiten voor de ontwikkeling van een wholesale-variant van de digitale euro (Kamerstuk 36410-V-74) ingediend. De leden van de Volt-fractie begrijpen dat het kabinet stelt dat de wholesale-digitale euro gerealiseerd dient te worden via Targetdiensten van het Eurosysteem en dat dit valt onder de bevoegdheid van de ECB en niet de Eurogroep/Ecofinraad. Echter, is het Target-systeem bedoeld voor transacties tussen Europese banken en Europese centrale banken en geen wettig betaalmiddel voor bedrijven?

De leden van de Volt-fractie zien dat het niet ontwikkelen van een wholesale digitale euro een risico vormt voor het verkrijgen van meer strategische autonomie, hetgeen ook een wens is van het kabinet. Is het kabinet het met de leden van de Volt-fractie eens dat de ontwikkeling van een wholesale-digitale euro bijdraagt aan het verkrijgen van meer strategische autonomie? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wat gaat het kabinet doen zodat het ontwikkeld wordt? In hoeverre voldoet een wholesale digitale euro via de Targetdiensten aan het advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) om de geopolitieke dimensie van de digitale euro mee te nemen bij de ontwikkeling en hierbij de nadruk te leggen op het grensoverschrijdend betalingsverkeer tussen grote financiële instellingen en dienstverleners? Kan het kabinet ook in dit kader ingaan op de mogelijke gevolgen voor de economische veiligheid wanneer de geopolitieke dimensie niet wordt meegenomen in de ontwikkeling van een wholesale digitale euro?

De leden van de Volt-fractie lezen dat het kabinet de aanbevelingen van de Europese Commissie om het concurrentievermogen van de Europese Unie te versterken verwelkomt. Deze leden zijn verheugd dat het kabinet inziet dat de Nederlandse belangen gebaat zijn bij een sterke Europese Unie, die geopolitiek doortastend kan optreden. De aanbeveling om de innovatie te versterken in onder meer kritieke sleuteltechnologieën en te investeren in sectoren met hoge productiviteit of potentie is een aanbeveling die de leden van de Volt-fractie van harte ondersteunen. Ten aanzien hiervan vragen deze leden om uiteen te zetten hoe het kabinet dit momenteel doet, bijvoorbeeld via Invest-NL. Daarnaast vragen deze leden of het kabinetsbeleid nu ook investeringen of het fiscaal stimuleren van sectoren met een lage productiviteit of potentie inhoudt en zo ja welke dat zijn. Is het kabinet voornemens om deze

stimuleringen/investeringen af te bouwen? Kan het kabinet ook aangeven welke van de aanbevelingen de hoogste prioriteit hebben? Kan het kabinet daarnaast toelichten hoe Nederland opvolging gaat geven aan de aanbevelingen voor de eurozone? Welke concrete beleidsvoorstellen gaan hieruit volgen?

Tot slot lezen de leden van de Volt-fractie dat Nederland het tweede betaalverzoek heeft ingediend voor het Herstel- en Veerkrachtplan. Deze leden lezen dat Nederland in overleg is met de Europese Commissie over een derde wijzigingsverzoek en dat deze lastiger door de keuring kan komen. Er komt een “passend alternatief” voor het rekening rijden. Kan de minister alvast de contouren schetsen van het alternatief? Hoe groot acht de minister dat een “passend alternatief” daadwerkelijk gevonden kan worden voor de verwerping van de hervorming energiebelasting en het rekeningrijden? Hoe groot acht de minister de kans dat de 600 miljoen euro korting niet plaatsvindt?

II Reactie van de minister van Financiën